

Застосування найбільш ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови на сучасному етапі в українських вишах

С.М. Ефендієва

Вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія»

*Corresponding author: AngelFromGod@yandex.ru

Анотація. Дослідницький пошук спрямовано на вивчення технологій формування найбільш ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови. Унаслідок аналізу контенту інновацій а також на підставі спостереження за особливостями їх функціонування виокремлено найефективніші технології.

Ключові слова. *інновація, інноваційна технологія, викладання, навчання, англійська мова.*

Вступ. Нині нагальною умовою навчання у вищих навчальних закладах України є впровадження інноваційних технологій, сучасних методів та підходів, які сприятимуть підвищенню пізнавального інтересу студентів до вивчення англійської мови, зміцненню мотивації, ефективному формуванню комунікативних навичок і вмінь. Знання іноземної мови надає можливості для самореалізації особистості в сучасному інформаційному суспільстві. Для вирішення даного питання на особливу увагу заслуговує використання оптимальних інноваційних технологій навчання. За допомогою інновацій в практиці викладання англійської мови можна визначити сукупність способів цілеспрямованої посиленої міжсуб'єктної взаємодії викладача і студентів, послідовна реалізація яких створює оптимальні умови для їх професійного розвитку.

Стислий огляд публікацій за темою. Особливості застосування найбільш ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови описано в низці наукових праць як вітчизняних (О. М. Бицанта, Н.П. Волкова, М.В. Кларин, О. І. Пометун, Л. В. Пироженко, Н. В. Суворова), так і зарубіжних (Т. Buzan, R. C. Gardner). Попри присутній науковий доробок, у літературі чітко не диференційовані та не схарактеризовані технології формування ефективних інновацій в практиці викладання англійської мови у вищих навчальних закладах.

Беручи до уваги *vs.*, дослідження найбільш продуктивних інноваційних технологій у вищих навчальних закладах України на сучасному етапі розглядається нами як актуальна проблема.

Мета – дослідити найбільш оптимальні інноваційні технології в практиці викладання англійської мови на сучасному етапі, подати теоретичне узагальнення інноваціям: карти пам'яті, обмін думками та парні інтерв'ю, продемонструвати приклади для опису вітчизняної практики організації процесу викладання іноземної мови за допомогою особистісно орієнтованого навчання, інтегрованого, мультимедійного та інтерактивного навчання.

Матеріали й методи. На заняттях застосовувались найбільш продуктивні інноваційні технології в практиці викладання англійської мови у ВДНЗУ «УМСА» та традиційні технології. У ході дослідження проведено моніторинг якості знань серед студентів 1 курсу стоматологічного факультету та 1 курсу медичного факультету №1 та №2, 2 курсу медичного факультету №1 та №2. За допомогою аналізу показано результати проведеної роботи. Схарактеризовано інноваційні технології: карти пам'яті, обмін думками та парні інтерв'ю, продемонстровано приклади для опису вітчизняної практики організації процесу викладання іноземної мови.

Для організації наукового пошуку застосовано історико-теоретичний, комплексно-аналітичний, концептуально-системний, фактологічний, описовий методи, спостереження, метод узагальнення.

Результати та їх обговорення. Інновації в освіті на сучасному етапі, зумовлені об'єктивними причинами еволюційного розвитку суспільства. Феномен «інновації в освіті» став ключовим терміном у характеристиці становлення і розвитку нових підходів та технологій в практиці викладання з 60 - х років ХХ століття. У кінці ХХ століття та на сьогодні, інноваційність є однією з найбільш важливих ознак осмислення накопиченого передового досвіду науковців та формування нових підходів до процесу викладання, творчої самореалізації та розвитку педагогів та студентів. Загальновідомо, що освітня інновація – це новизна, що істотно змінює результати освітнього процесу, а інновативність – емоційно-оцінне ставлення до нововведень, відмінність у сприйнятливості суб'єктів до інновацій, нових ідей, досвіду. Навчання у вищому навчальному медичному закладі передбачає застосування активних методів, прийомів навчання та інноваційних технологій.

Науковці вважають, що будь-яка педагогічна технологія повинна відповідати деяким основним критеріям технологічності: опора на певну наукову концепцію для досягнення освітньої мети, конструювання та застосування різноманітних дидактичних матеріалів і оригінальних наочних посібників, ефективними за результатами й оптимальними за витратами, гарантувати досягнення

певного стандарту освіти та передбачає можливість діагностичного цілепокладання, планування, проектування процесу навчання, поетапну діагностику, варіювання засобами та методами з метою корекції результатів.

Порівнюючи традиційну та інноваційну освіту, які сьогодні паралельно існують в Україні, традиційна система навчання є безособистісною, має авторитарний стиль керівництва, переважає домінування пояснювально-ілюстративного типу навчання і репродуктивної діяльності на заняттях, обмеженість діалогічного спілкування.

Найбільш прийнятною для нас є думка, що Освіта XXI століття – це освіта для людини, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем.

Забезпечити реалізацію цих вимог повинна особистісно-орієнтована освіта, що обумовлена процесом соціалізації емоційно-ціннісного ставлення особистості до певного факту, явища, суб'єкт-суб'єктні відносини учасників навчального процесу.

В сучасній вітчизняній педагогічній практиці та теорії найбільш суттєвими прикладами технологій індивідуалізації навчання є мультимедійні технології, інтерактивні технології та інтегровані технології, які доцільно застосовувати на заняттях з англійської мови.

Втім, слід погодитися з думкою вітчизняних науковців, що мультимедійні технології пов'язані із створенням мультимедіа-продуктів: електронних книг, енциклопедій, баз даних, карт пам'яті. У цих продуктах об'єднуються текстова, графічна, аудіо- та відеоінформація. Мультимедіа-технології перетворили комп'ютер на повноцінного співрозмовника, дозволили не виходячи з навчальної аудиторії, будинку, бути присутніми на лекціях видатних вчених, брати участь у конференціях, діалогах, вести кореспонденцію.

Найбільший інтерес та найефективніший засіб навчання є принцип наочності, який не потребує особливої підготовки і його можна використовувати для закріплення лексико-граматичного матеріалу або на заключному етапі роботи над певним лексичним розділом застосовуючи карти пам'яті (mindmaps).

Створення інтелект-карт для студентів медиків дозволяє ефективно структурувати і обробляти інформацію, навчає мислити, використовуючи весь творчий та інтелектуальний потенціал. Інтелект-карти застосовують для вирішення таких завдань, як проведення презентацій, прийняття рішень, планування свого часу, запам'ятовування великих обсягів інформації, проведення мозкових штурмів, самоаналіз, розробка складних проектів та багатьох інших. Використання карт розуму для управління знаннями є можливим, оскільки карти розуму можуть докладно представляти знання завдяки глибоким відгалуженням.

Вивчення медичної термінології за допомогою інтелект-карт активізує пізнавальну діяльність студентів. Вони самостійно опрацьовують необхідну інформацію, повторюють лексичний матеріал. Проблема застосування такого підходу у формуванні медичної компетенції на заняттях з англійської мови є недостатньо вивченою та потребує подальшої наукового вивчення. Т. Бьюзен зазначає, що інтелект-карта – це хороший інструмент для збільшення ефективності мозкового штурму [1, с. 89]. Для командної роботи дослідник пропонує використовувати колективні інтелект-карти. Коли потрібно згенерувати ідею або розробити творчий проект, прийняти групове рішення і змодельовати управління проектами, проаналізувати результати використовуйте метод створення колективних інтелект-карт [1, с.134]. На думку Бьюзена, цей метод відрізняється від звичайного мозкового штурму тим, що викладач записує запропоновані студентами ключові ідеї.

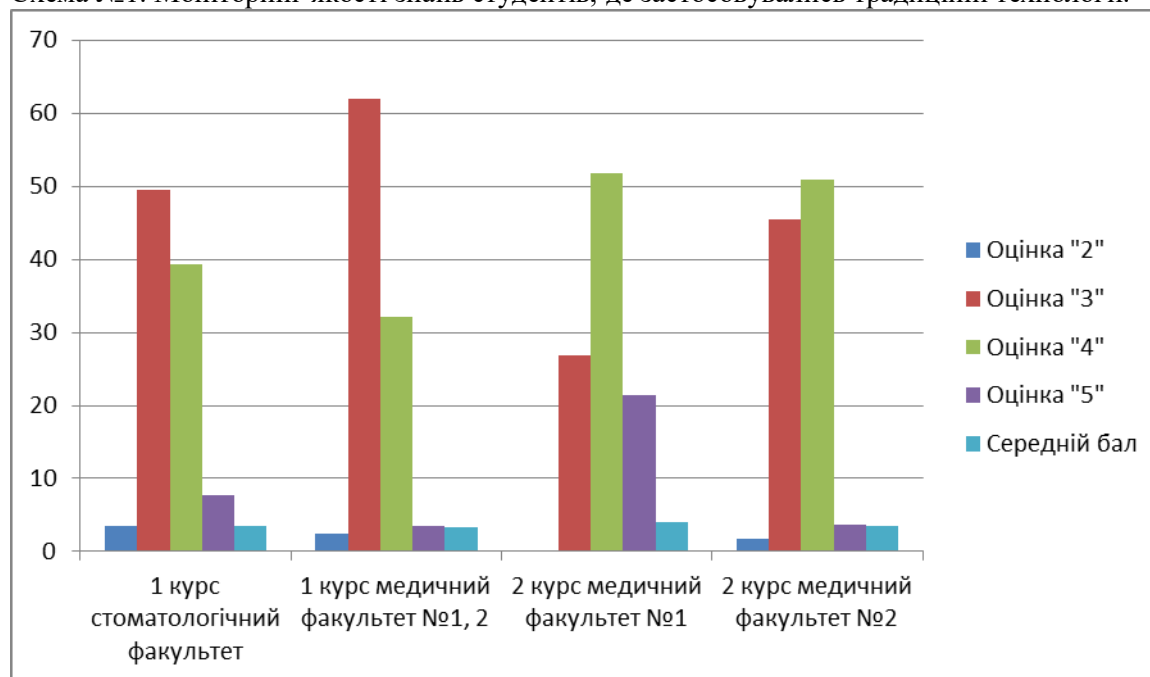
З огляду на зазначене вище, заслуговує на увагу технологія інтерактивного навчання, яка розроблена та пропагується в Україні, що має за мету створення комфортних умов навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність.

Виходячи з цього, цілком закономірно, що суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії, виступає рівноправними суб'єктами навчання. Інтерактивне навчання сприяє формуванню навичок а вмінь як предметних, так і загальнонавчальних; виробленню життєвих цінностей; створенню атмосфери співробітництва, взаємодії; розвитку комунікативних якостей. Технологія передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання проблем, відбувається взаємодія учасників педагогічного процесу з метою взаєморозуміння, спільного розв'язання навчальних завдань, розвитку особистісних якостей учнів, наприклад, обмін думками (think-pair-share) серед студентів-медиків «Breastfeeding: infants under 6 month of age», «The truth about Ischemic Heart Disease – popular myths and true facts of this disease».

У цьому контексті заслуговує на увагу той факт, що за допомогою інтегровані технології викладач за можливості чітко визначає реакції, поняття, ідеї та навички, які мають бути засвоєні студентом, а потім за допомогою багатостороннього підходу допомагає спрямувати власну діяльність на досягнення цих цілей. При цьому студент може діяти у власному темпі, заповнюючи прогалини у своїх знаннях або пропускаючи те, що вже засвоєно, наприклад парні інтерв'ю (pair-interviews) «Tooth enamel structure», «Medical examination», «Hospital».

Проведено моніторинг якості знань студентів в експериментальних групах 1 курсу стоматологічного факультету, 1 курсу медичного факультету № 1 та № 1, 2 курсу медичного факультету №1 та № 2 ВДНЗУ «УМСА», де застосовувались традиційні технології, методи та прийоми навчання на заняттях з дисциплін «Іноземна мова» (англійська) та «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (англійська) у I семестрі (Схема №1).

Схема №1. Моніторинг якості знань студентів, де застосовувались традиційні технології.

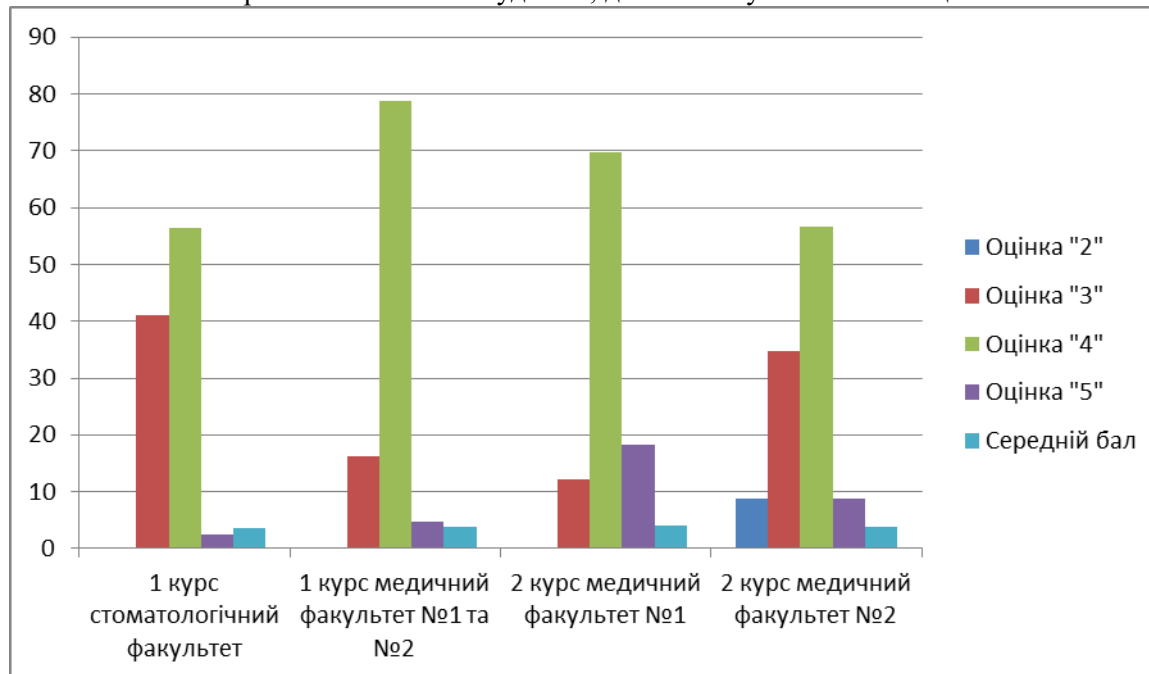

Моніторинг якості знань студентів в експериментальних групах 1 курсу стоматологічного факультету, 1 курсу медичного факультету № 1 та № 1, 2 курсу медичного факультету №1 та № 2 ВДНЗУ «УМСА», де застосовувались інноваційні технології навчання на заняттях з дисциплін «Іноземна мова» (англійська) та «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (англійська) у I семестрі (Схема №2). Щоб зробити традиційні заняття цікавими, підвищити ефективність навчального процесу і рівень знань слухачів, сучасні науковці радять використовувати як класичні методи навчання, так і інноваційні. На відміну від звичайних занять, метою яких є оволодіння знаннями, вміннями та навичками, такі практичні заняття найбільш повно враховують інтереси, нахили, здібності кожного студента. На такому уроці поєднуємо досвід традиційних уроків – сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення – але у незвичайних формах.

Основна мета вивчення іноземної мови – формування комунікативної компетенції, всі інші цілі реалізуються в процесі здійснення цієї головної мети у студентів в експериментальних групах 1 курсу стоматологічного факультету, 1 курсу медичного факультету № 1 та № 1, 2 курсу медичного факультету №1 та № 2 ВДНЗУ «УМСА». Такий підхід передбачав навчання спілкуванню і формування здатності до міжкультурної взаємодії. Для оптимального та ефективного використання інноваційних технологій в навчальних цілях проведено величезну науково-дослідницьку роботу, результати якої дозволяють визначити загальні та приватні принципи роботи, критерії відбору мережевих ресурсів, сайтів і матеріалів, а також суттєво оновити арсенал методичних засобів і прийомів навчання. Вивчення та застосування на практиці інноваційних методологічних підходів надають можливість викладачам впроваджувати та удосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу та рівень знань студентів. Впровадження інноваційних технологій значно поліпшує якість презентації навчального матеріалу та ефективність його засвоєння студентами, збагачує зміст освітнього процесу, підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови, створює умови для більш тісної співпраці між викладачами і студентами.

Кожний навчальний заклад постійно удосконалюючи форми і методи роботи, прагне підтримувати рівень своєї конкурентоздатності. Провідні фахівці у галузі педагогічної інноватики виокремлюють суттєві переваги, які дозволяють молодому спеціалісту по закінченні навчального закладу працевлаштуватися: уміння використовувати теоретичні знання на практиці, високий рівень самосвідомості й відповідальності, здатність до прийняття самостійних рішень, уміння працювати в команді. Щоб набути даних якостей, молоді люди повинні мати можливість упродовж усього періоду навчання розвивати самостійність, навчатися і спеціальності, і вмінню вести себе в суспільстві.

Схема №2. Моніторинг якості знань студентів, де застосовувались інноваційні технології.

Протягом I семестру з експериментальними групами студентів застосовувались інноваційні технології навчання на заняттях з дисциплін «Іноземна мова» (англійська) та «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (англійська): медична стаття для обговорення, організовувались внутрішні кола, студенти висловлювали свою думку з приводу теми статті, створювали «карти пам'яті». Кожною групою студентів виконувались завдання представити те чи інше захворювання, або написати анотацію і таким чином організовувалась колективна робота. Надавалась можливість взяти інтерв'ю у свого одногрупника, скласти історію хвороби та поставити діагноз. Студенти повинні були підготувати питання до нього і отримати якомога детальнішу інформацію про специфіку захворювання. Ознайомлення і вивчення нового граматичного матеріалу організовано методом Student Team Learning (STL, навчання в команді), коли після пояснення мною матеріалу студентам пропонувалось його закріпити в групах під час виконання певних граматичних вправ, які виконувались або по частинам (коли кожен виконує свою частину, або коли кожне наступне завдання виконується наступним студентом. При цьому кожне завдання пояснюється студентом і контролюється групою. В кінці, коли матеріал був засвоєним кожним студентом, проводилось тестування, при якому оцінювались результати кожного окремого студента.

Після застосування інноваційних технологій на заняттях в декількох групах було проведено моніторинг якості знань студентів з метою з'ясування наскільки були ефективні інноваційні технології. За допомогою інноваційних технологій навчання зменшився відсоток оцінки «2» (1 курс стоматологічний факультет з 3,42% до 0%, 1 курс медичний факультет №1 та №2 з 2,38% до 0%, 2 курс медичний факультет №1 залишився з показником 0%), та підвищився середній бал успішності (1 курс стоматологічний факультет з 3,51% до 3,62%, 1 курс медичний факультет №1 та №2 з 3,37% до 3,88%, 2 курс медичний факультет №1 з 3,95% до 4,06%, 2 курс медичний факультет №2 з 3,58% до 3,74%).

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок, що ефективність комунікативно спрямованого навчання іноземних мов у вищій школі залежатиме від бажання і здатності викладачів скористатися позитивним досвідом вітчизняних і іноземних учених і практиків щодо гуманістичного підходу у навчанні, розуміння необхідності відмовитися від авторитарних і схоластичних методів і застосовувати нові, більш ефективні методи навчання. Методи навчання іноземних мов, які ґрунтуються на гуманістичному підході, допомагають розкрити творчий потенціал студентів і

сприяють розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу, формуванню молоді, яка вільно почувається в новому суспільстві. Як засвідчили результати практичної роботи, після впровадження описаних інновацій студенти навчилися дискутувати, ухвалювати колективні рішення. З огляду на це, можна дійти висновку, що інтерактивні методи дають змогу наблизити навчання до нового, особистісно-орієнтованого рівня.

На нашу думку, матеріали, викладені в статті, свідчать, що одним з найважливіших стратегічних завдань на сьогоднішньому етапі модернізації вищої освіти України є забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Розв'язання цього завдання можливе за умови зміни педагогічних методик та впровадження інноваційних технологій навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бицанта О. М. Підвищення ефективності навчально-виховного процесу з іноземних мов шляхом впровадження інноваційних технологій: методичний посібник / О. М. Бицанта. – Суми, 2012. – 51 с.
2. Бьюзен Т. Научите себя думать / Т. Бьюзен. – Минск: Попурри, 2004. – 192 с.
3. Волкова Н.П. Педагогика : Навч. посіб. – К. : Академвидав, 2007. – 616 с.
4. Кларин М.В. Интерактивное обучение – инструмент освоения нового опыта/ М.В. Кларин // Педагогика. – 2000. – № 7. – С. 12 – 18.
5. Пометун О., Пироженко Л. Интерактивные технологии обучения: теория и практика. – К., 2002. – 136 с.
6. Суворова Н. Интерактивное обучение: новые подходы // Инновации в образовании. – 2001. – №5. – С. 106-107.
7. Gardner R.C. Language Learning Motivation: The Student, the Teacher, and the Reseaecher. – Texas Papers in Foreign Language Education. – P. 2–4.

REFERENCES

1. Bytsanta O. M. The improving of the efficiency of the educational process in foreign languages through the introduction of innovative technologies: methodical workbook / O. M. Bytsanta. – Sumy, 2012. – 51 p.
2. Biuzen, T. Teach yourself to think / Biuzen. – Minsk: Popurri, 2004. – 192 p.
3. Volkova N.P. Pedagogy : Educ. workbook. – K.: Akademyvdav, 2007. – 616 p.
4. Klarin M.V. Interactive training – the learning tool of new experience / M.V. Klarin // Pedagogy. – 2000. – № 7. – С. 12 – 18.
5. Pometun O. Pyrozhenko L. Interactive learning technologies: theory and practice. – K., 2002. – 136 p.
6. Suvorova N. Interactive Learning: New Approaches // Innovations in Education. – 2001. – №5. – P. 106–107.
7. Gardner R.C. Language Learning Motivation: The Student, the Teacher, and the Reseaecher. – Texas Papers in Foreign Language Education. – P. 2–4.

The application of the most effective innovations in the practice of English language teaching in higher medical schools of Ukraine

S. M. Efendiieva

Abstract. The author defines in the article the basic terms of innovation development of education: innovation processes, innovation technologies; system of influences on the organization. The aim of our research is to study the technologies of formation of the most effective innovations in the practice of English language teaching. The most efficient technologies are determined as a result of the content analysis of innovation, as well as on the basis of observation of their peculiarities. One can see the integrative process between subjects and one should use the foreign languages as a key to unite sciences as one great subject to learn. The exploration has been made descriptions of the situation about readiness of students to integrate new technologies and educational systems, based on it, in their University life. Nevertheless, the topic does not totally show the situation of readiness of students to integrate innovations in the educational process.

Key words: *innovation, innovative technology, teaching, training, English.*

Применение наиболее эффективных инноваций в практике преподавания английского языка в ВМУЗ Украины

С.Н. Эфендиева

Аннотация. Исследовательский поиск направлен на изучение технологий формирования наиболее эффективных инноваций в практике преподавания английского языка. В результате анализа контента инноваций, а также на основании наблюдения за особенностями их функционирования выделены наиболее эффективные технологии.

Ключевые слова: *инновация, инновационная технология, преподавание, обучение, английский язык.*